

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**Навчально-науковий фінансів, економіки та менеджменту
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Освітній рівень	Третій (доктор філософії)	
Програма навчання	Обов'язкова	
Галузь знань	05	Соціальні та поведінкові науки
спеціальність	051	Економіка
Освітня програма	Економіка	
Обсяг дисципліни	5 кредитів ECTS (150 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (50 академічних годин), практичні заняття (10 академічних годин)	
Форма контролю	екзамен	

Викладач: Ліана Птащенко, д.е.н., професор кафедри фінансів, банківського бізнесу та оподаткування

(165 наукових публікацій, у тому числі: 82 статті у фахових виданнях, 2 статті у НМБ Scopus; 16 монографій, 4 навч. посібн., 1 підручн., співавтор 1 енциклопедії; 8 авторських свідоцтва, підготовлено: 1 к.е.н., 45 магістрів)

Мета навчальної дисципліни: формування знань з методології, теорії методу та процесу, оволодіння практичними навичками наукової етики, методичного та організаційного забезпечення науково-дослідницької діяльності, компетентностями, достатніми для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, а також проведення наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Знання та навички, надбані здобувачами при вивченні даної дисципліни, дозволяють сформувати у майбутніх фахівців такі ключові компетентності як:

ЗК 1. Здатність до застосування загальних (аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, індукції, дедукції, моделювання та ін.) та спеціальних (пов'язаних з особливостями об'єкту дослідження) методів дослідження; формувати на цій основі системний науковий світогляд, морально-етичні цінності, громадянську позицію, професійну та академічну етику, загальний культурний кругозір.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення, аналізу, систематизації та узагальнення інформації з різних джерел.

СК 5. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

СК 8. Здатність дотримуватись етики наукових досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

СК 10. Здатність критичного застосування методів системного аналізу, а також оцінювати їхні можливості для подальшого використання при розв'язанні конкретних наукових та практичних задач.

Програмні результати навчання

ПРН 1. Набути системного наукового світогляду, розуміти основні методологічні та світоглядні проблеми і сучасний стан наукових знань у сфері економіки, володіти сучасними тео-

ріями і концепціями суспільно-економічного розвитку.

ПРН 4. Знати сучасний парадигмальний контекст еволюції світової економічної науки, глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері економіки з метою досягнення економічної та соціальної ефективності в сучасних умовах

ПРН 11. Знати і розуміти існуючі науково-методичні підходи та методи досліджень, вміти інтегрувати та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань при проведенні наукових досліджень, визначенні моделей та методів розв'язання задач з управління соціально-економічними системами. Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного і економічного життя.

ПРН 12. Вміти обґрунтовувати інноваційні комплексні проекти, демонструвати лідерство та автономність під час їх реалізації; застосовувати форми проектного управління в організації наукових досліджень, захисту та впровадження результатів наукових досліджень з урахуванням норм академічної етики, реєстрації прав інтелектуальної власності.

Завдання навчальної дисципліни: формувати у здобувачів уявлення про сутність понять і категорій наукових досліджень, про організацію процесу наукового дослідження; ознайомити здобувачів з системою методів наукового пізнання; ознайомити здобувачів з процедурами вибору об'єктів наукового дослідження, основами розроблення методик дослідження; навчити здобувачів обирати теоретичні та емпіричні методи дослідження, адекватні вибраним об'єктам наукового дослідження, розробляти етапи та вибирати форми наукового дослідження; набути системного наукового світогляду, розуміти основні методологічні та світоглядні проблеми та сучасний стан наукових знань у сфері менеджменту, володіти відповідними сучасними теоріями і концепціями, термінологічними апаратом з досліджуваного напряму; систематизувати та узагальнювати інформацію, готувати довідки та огляди з питань професійної діяльності, редагувати, рецензувати тексти; використовувати інформаційні технології для вирішення економічних завдань; робити огляд та пошук інформації, у тому числі іншомовної, використовуючи знання професійної іноземної мови, різноманітні спеціалізовані інформаційні ресурси: наукові видання, електронні бази даних, Інтернет-ресурси; здійснювати графічне оформлення одержаних результатів; цитування; набути знання та розуміння існуючих науково-методичних підходів та методів досліджень і вміти інтегрувати та адаптувати їх для розв'язання наукових завдань при проведенні наукових досліджень, визначенні моделей та методів розв'язання задач з управління соціально-економічними системами; здійснення апробації та впровадження результатів власних досліджень у сфері менеджменту; набути універсальних навичок дослідника щодо: усної і письмової презентації результатів власних досліджень українською та іноземною мовами; застосування сучасних інформаційних технологій у науковій та освітній діяльності; організації та проведення навчальних занять, розроблення авторських навчальних курсів та їх презентації; застосування форм проектного управління в організації наукових досліджень, захисту та впровадження результатів наукових досліджень з урахуванням норм академічної етики, реєстрації прав інтелектуальної власності; підготовки результатів наукових досліджень та їх публікації у фахових вітчизняних та закордонних рецензованих національних або міжнародних виданнях, оприлюднення іноземними мовами результатів дослідження на наукових конференціях.

Передумови для вивчення дисципліни. Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» тісно пов'язана з іншими дисциплінами економічної науки. Зокрема, теоретичною та методологічною основою вивчення курсу є дисципліни Зокрема, теоретичною та методологічною основою засвоєння курсу є вивчення дисциплін: «Макроекономіка», «Економіка та управління національним господарством», «Основи менеджменту», «Соціально-економічні моделі взаємодії урядових та неурядових структур».

У результаті вивчення навчальної дисципліни:

здобувач повинен знати: зміст процесу наукового дослідження, його рівні, структуру, класифікацію та основні етапи перебігу; сутність та структуру методології наукових досліджень; понятійно-категоріальний апарат методології наукових досліджень; категорії, принципи, теорії, парадигми і методи як змістовні складові методології наукового дослідження; основні прийоми наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень; базові характеристики методів наукових досліджень; методи емпіричних досліджень.

здобувач повинен вміти: вибирати об'єкти, предмети, методи та емпіричну базу наукового дослідження; ставити завдання наукового дослідження; шукати та аналізувати різноманітні джерела інформації; проводити наукові дослідження систем і процесів у менеджменті; застосовувати сучасні методики та методичні прийоми у наукових дослідженнях; формувати опитувальні анкети; складати звіти з науково-дослідницької роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
90-100	А	Відмінно	Здобувач демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обгрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Власні пропозиції Здобувача в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін.	Високий , що повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни.
82-89	В	Добре	Здобувач демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною.	Достатній , що забезпечує Здобувачу самостійне вирішення основних практичних задач.
74-81	С	Добре	Здобувач в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідають робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та використовує для рішення характерних/типових практичних завдань на професійному рівні. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для	Достатній , конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни.

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
			практичного використання викликають ускладнення.	
64-73	D	Задовільно	Здобувач засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача.	Середній , що забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни.
60-63	E	Достатньо	Здобувач має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використанням основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній , що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання екзамену/ заліку	Здобувач може відтворити окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни здобувач виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних і лабораторних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у здобувача відсутні.	Низький , не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни.
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Здобувач повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Здобувач не допущений до здачі екзамену/заліку.	Незадовільний , здобувач не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни.

Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є екзамен.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГІЯ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, ПОНЯТТЯ						
Тема 1. Наука та її методологія	8	2	-			6
Тема 2. Структура науки як системи та диференціація наукових знань	8	2	-			6
Тема 3. Категоріальний апарат наукових досліджень	8	4	-			4
Тема 4. Наука як цілісна система знань	8	2	2			4
Тема 5. Процес наукового дослідження	6	2	-			4
Тема 6. Особливості пізнання та проблематика наукових досліджень	8	2	-			6
Тема 7. Методологічні основи та види наукового дослідження	10	4	2			4
Тема 8. Теоретичні та загальнонаукові методи пізнання	8	4	-			4
Тема 9. Методологія та методика наукової роботи	6	2	-			4
Разом за змістовим модулем 1	70	24	4			42
Змістовий модуль 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ						
Тема 10. Експеримент як засіб отримання нових знань	8	2	-			6
Тема 11. Особливості експериментального дослідження об'єктів та процедур обробки його результатів	8	2	2			4
Тема 12. Процеси в об'єктах дослідження з використанням математичних моделей	8	2	-			6
Тема 13. Наукова інформація та її використання у науково-дослідницькій роботі	10	4	-			6
Тема 14. Інформація в наукових дослідженнях	10	4	2			4
Тема 15. Технологія роботи над науковим дослідженням	10	4	-			6
Тема 16. Оформлення результатів наукового дослідження та планування заходів по їх реалізації	8	2	-			6
Тема 17. Оприлюднення результатів наукового дослідження	10	4	2			4
Тема 18. Наукова новизна та етика дослідника	8	2	-			6
Разом за змістовим модулем 2	80	26	6			48
Усього годин	150	50	10			90

Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Підсумковий контроль – екзамен, проводиться у формі тестування.

Методичне забезпечення

1. Матеріали для проміжного і підсумкового контролю знань.
2. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.
3. Конспект лекцій з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». (електронна версія), ПолтНТУ, 2020. – 119 с.
4. Пакет слайд-лекцій та практичних курсу «Методологія та організація наукових досліджень».– 18 лекцій, 10 практичних.

Рекомендована література

Базова

1. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: ЦУЛ, 2010. 352 с.
2. Мочерний С. В. Методологія економічного дослідження: монографія. Львів: Світ, 2001. 416 с.
3. Основи наукових досліджень: науково-допоміжний бібліографічний покажчик / укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко. Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. 284 с. URL: http://library.sspu.sumy.ua/biblioteka/bibliografichni_pokazhchyky/2014/1_g.pdf
3. Чмиленко Ф. О., Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Дніпро: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
5. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. Посібник. Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. Х.: ХНАУ, 2017. 272 с.

Допоміжна

1. Законодавство України URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
3. Національна парламентська бібліотека України URL: <http://www.nplu.kiev.ua>.